

ХАРАКТЕРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛІТЕРАТУРНО- ХУДОЖНІХ АНТРОПОНІМІВ В УКРАЇНСЬКИХ СУЧАСНИХ ПРОЗОВИХ ТЕКСТАХ

Літературно-художнім антропонімам (ЛХА) відводиться роль важливого стилістичного засобу, покликаного засвідчити суб'єктивне, авторське сприйняття навколишнього світу. Попри очевидний динамізм сучасного українського літературно-художнього антропонімікону, простежується прагнення його митців творити сучасні ЛХА більш правдивими, естетично довершеними та інтелектуально місткими [9, с. 134]. На жаль, найновіші літературні тексти тільки зрідка потрапляють у поле зору українських стилістів, а їх ЛХА стають об'єктом лінгвістичного аналізу лише принагідно. З-поміж сучасних українських письменників помітно вирізняються Ю. Андрухович, В. Кожелянко, М. Гримич, Л. Дереш, С. Жадан, М. Матіос, літературно-художній антропонімікон прози яких є досить репрезентативним – він позначений індивідуальною творчістю митців, виступає своєрідною проекцією реальних імен, яка пройшла через призму авторської творчості [33, с. 220]. Автори вмільо поєднують в ЛХА дотепність, скепсис, гірку іронію, задержуватість і мудрість.

Надзвичайно важливими у створенні реального історичного фону творів сучасних письменників є ЛХА, які називають реальних та історичних осіб. Тут заслуговують уваги ЛХА, створені чернівецьким письменником В. Кожелянком. Особливе місце відводиться гіперболізації як історичної дійсності, так і ЛХА, але в цьому і є родзинка майстерності автора. Деякі ЛХА-історизми мають ряд варіантів, які наділені автором значним характеристичним потенціалом. Так, у романі «Дефіляда в Москві» *Сталін – це Йосиф Перший, вуйко Йосип, Йосип Прекрасний, «молочний брат Гітлера», Гітлер – це фірер Адольф Алоїзович, Адольф Великий, Глиба! Маторий челоуєчце, Маніяк, Адольф Недоношений*. ЛХА деяких політиків СРСР видозмінюються, набувають форм зменшуваності або протонародності [12, с. 201], вказують на їх зовнішність, особливості діяльності, мораль. Пор.: *Будьонний – Буденний, Вусатий Кавалерист; Ворошилов – Ворошило,*

Клим, Климко, Климко Щурик; Молотов – В'ячик Скрябін; Хрущов – Кукурудзник, Лис Микита, Лисий Микита, Хруц, Майський Жук.

Особливістю антропонімічного почерку Ю. Андруховича, який, на нашу думку, пояснюється відданістю автора специфічним естетичним канонам постмодернізму, є панхронізація окремих персонажів, прототипи яких могли б слугувати переконливими репрезентантами певних епох. Напр.: *Іван Сергійович Тургенєв* – великий російський письменник ХІХ ст. з'являється в «Московіаді» у 80-х рр. ХХ ст. «з трілітровим слоїком пива»; *Юра Голіцин* – «сорокарічний поет, освіта вища, але потім тюремна». Історичні алюзії породжує також і прізвище поета *Юрка Немирича* («Рекреації»), яке має двояке тлумачення. Юрій Немирич – автор політичного маніфесту другої половини ХVІІ ст. та Самійло Немирич – подільський шляхтич початку ХVІІІ ст. Це і чергова постать із творчості Андруховича – герой двох віршів і однієї прозової розповіді [11, с. 133]. У романі «Мак червоний в росі» М. Гримич ЛХА *Рюрик* – письменник, «відприск пихатої галицької інтелігенції». ЛХА *Боткін* – відомий російський лікар-академік в книзі «Гімн демократичної молоді» С. Жадана стає звичайним дільничим лікарем.

Даючи прізвища своїм персонажам, письменники, як правило, не стримують польоту своєї ономастичної фантазії [33, с. 188]. Вони проявляють особливий інтерес до створення так званих «значущих» прізвищ, як до літературного прийому. Подорожуючи зі своїми героями в просторі і часі, пристосовуючи їх до різних епох і режимів, вони видозмінюють лиш частково структуру їх прізвищ чи прізвиськ, додаючи потрібний суфікс, закінчення, перекладаючи їх іншою мовою і т.д. В «Лженострадамусі» В. Кожелянка ЛХА *Клим Старогл* – «нащадок прямих спадкоємців короля циганоромів Карпато-Балканського ареалу Ігли ХІІ-го Старого». Поступово він стає *Климентієм Зореколом* – «православним руським лицарем, патріотом Руси-України». Пор. ще: «Звідки у тво-

є милості таке дивне прізвище? Предки мої, очевидно, списами і шоломами зорі кололи». Далі ми зустрічаємось з «громадянином Росії, нащадком білоемігрантів, репатріотом і патріотом» *Климом Звездо-Орловським*. Змінюючи національність персонажа, змінюється і його прізвище. Ось перед нами французький купець *Дуї Стилетт*, згодом – «італійський фортифікатор» *Клименто Стилетто*. З іронією автор представляє географа з далекої Британії *Гленна Старкіллера*. Сам носій цього прізвища каже: «Смішне прізвище... моєю рідною мовою воно означає «Убивець зірок».

Не менш цікавий ЛХА головного героя роману В. Кожелянка «Конотоп». *Автовізій Самійленко* – вільний журналіст в реальному світі. Подорожуючи в просторі і часі, прізвище стає іменем (очевидно, не без впливу імення уславленого козацького літописця Самовидця), так з'являється «студент-філософ Києво-Могилянської академії» *Самійло Самовидець*, згодом – *пан Самописець*. Щоб показати світ, в якому журналістові доводиться виживати і якось заробляти на хліб, автор іронізує над вмінням пристосовуватись. Так, подаючи замітки в різні газети, герой по різному підписується: *Автовізій Самійленко*, *Автовізій Самуелі*, *Автовізій Самойлов*, *Автовізій Самуельський*, *Автовізій Самуїл-Огли*.

У романі «Перверзія» Ю. Андруховича ЛХА стилістично навантажені, вони не тільки називають або характеризують персонажів, але й містять натяк або вказівку на рису характеру, зовнішності, походження. Так, наприклад, головний герой роману – молодий український поет називається *Стасом Перфецьким*. Однак із розвитком сюжету цей персонаж іменується по-різному. Пор.: «Він мав безліч облич і безліч імен. У колах новітньої богемної спільноти його кликало не тільки Перфецьким... Його звали *Стах Перфецький*, *Станіслав Перфемський*, *пан Перфекцій*, *Карп Любанський* і *Сом Рахманський* і *П'єр Долинський* і *Птах Кайфецький*. Але його також звали *Глюк*, *Блюм*, *Врубль*, *Штрудень* і *Шнобль*. До того ж він був *Йона Риб* і *Жора Кур* і *Шура Птиць* і *Сюра Яйць* і *Слава Днів*. Проте він був також *Сильний Перець*, *Хуан Перес*, *Друзе Перче*, *Перчило* і *Ерц-Герц-Перц*. ... А всього імен його було сорок і жодне з них не було справжнім, бо справжнього не знав ніхто, навіть він сам». Ось така постмодерністська маскарадність витворена Ю. Андруховичем завдяки вживанню більше сорока найменувань одного денотата. Автор та-

кож виводить низку прізвищ-масок, які представляють собою різні модифікації прізвищ реальних людей. В результаті таких змін прізвище або міняє свою внутрішню форму, або набуває більш ясної внутрішньої форми [26, с. 241]. Цей прийом переосмислення доонімійної семантики також слугує мовним засобом творення постмодерністської карнавальності. Так, виявляється, що «Шотландський характерник *Мак-Ніс*, що дослужився до козацького полковника і нині відомий всій Речі Посполитій як *Максим Кривоніс*». А «*Юрцьо Кутермак*, поіншому *Юрій Дрогобич*, автор найпершої видрукованої в Римі книги, доктор філософії, ректор Болонського університету, на лекціях якого був навіть Миколай Коперник». За Ю. Андруховичем виявляється, що «...славетний венеціанський маляр *Вітторе Карпаччо* походив, зрозуміло, із Карпатських гір, як і я, і справжнім його прізвищем було чи то *Гуцуляк*, чи то *Бундуляк*, а може й *Буждиган*». Пор.: *Йосиф Франц* стає *Йосифом Француватим*, *Кость Печериця* – *Шампін'йоном*, *Антон Суликовський* – *Дуйковським*.

У творчому арсеналі Марини Гримич майстерно використано так звані імена-символи, або „імена, що перегукуються”. Так, у романі «Ти чуєш, Марго?..», наслідуючи М. Булгакова, авторка переносить героїв в інший, паралельний світ. Події реального і паралельного світів переплітаються, створюючи динамічну інтригу, в якій є все: кохання, чорна та біла магія, іронія, гумор тощо. *Маргарита* в реальному світі перевтілюється в *Марго* в паралельному; шофер *Вася* стає *Ібрагімом*; подруга *Светка* – *Світлячком*; співробітник *Сидоренко* – матінкою *Ісидорою*; коханка шефа *Леська* – *Дебоскетом*. З «Майстра й Маргарити» Михайла Булгакова запозичено ЛХА Воланд. Змальовуючи образ молодого менеджера *Андибера*, прізвище якого перегукується з найменуванням відомого персонажа українських дум, авторка устами героїв каже: «Це він... Йй-бо, він – нечистий... - Так на Воланда змахує...». Варто зауважити, що запозичення від М. Булгакова є і в В. Кожелянка. Так, в романі «Конотоп» появляється Воланд, або пан Чортенко – власник газети, або чорт Воланд – Басаврюк; кіт Бегемот. Автор «використовує чужі власні назви, в першу чергу ті, які називають міфічних персонажів і літературних героїв» [26, с. 225].

Марина Гримич доводить неприродність рідкісного в Україні і чужомовного імені *Марго* у романі «Ти чуєш, Марго?..». Тут це ім'я посту-

пово українізується, і *Марго* стає *Марусею* Богуславою. Ім'я іншого героя - *Сергія* Драгома-рецького, навпаки, заступають чужомовні іменні варіанти: «він-таки *Сер*, він-таки *Серж*, він-таки *Серго*, він-таки *Сірожа*», що в тексті роману також виконує відповідну стилістичну функцію: такі ультрамодні чужомовні іменні варіанти у поєднанні з питомо українськими прізвищами набувають відчутної оцінної маркованості. Пор.ще: Дейнеченко та Дейзі («Мак червоний в росі...»). У С.Жадана ЛХА Богдан – Боб, Боба («Біг Мак»). У Л.Дереша ЛХА Андрій – Андрон («Архе»); ЛХА Євген Балій – Геньо Балей, Юджин Бел'ю («Поклоніння ящірці»).

Особливий інтерес в літературно-художньому антропоніміці Ю.Андруховича викликають власне характеристичні ЛХА. Відома польська україністка Оля Гнатюк слушно підмітила, що «відшифрувати їх за допомогою одного ключа неможливо. Прізвища є не лише складовою характеристики постатей, як в авантюроному романі-пікаресці чи мольєрівській комедії, але й елементом ускладненої літературної гри, яку веде автор зі своїм уявним читачем» [11, с. 132]. Так, наприклад, ЛХА *Ростислав Мартофляк* («Рекреації») – «надія української поезії» - виник, на думку О.Гнатюк, як контамінація окреслення з «Енеїди» І.Котляревського, *Мартопляса*, який з'являється серед грішників у пеклі. А Л.Белей тлумачить цей ЛХА так: «У ЛХА *Мартофляк* відчитуються найхарактерніші риси денотата: перший компонент ЛХА-композиції Март(о) натякає на об'єкт захоплення персонажа-денотата (Марта), а другий – фляк вичерпно характеризує владу героя: в галицьких діалектах фляк має значення «тхотій, чванько» [9, с. 130].

Цікавим, на наш погляд, є також ЛХА *Мацапура*, антропонімом, який добре відомий в історії української культури кін. XVIII ст. Юрій Андрухович називає цим ЛХА «старого пройдисвіта, геніального постановника всіх епох і народів». У коментаріях до «Енеїди» *Мацапура* – це постать, яка мала б викликати жах, бо *Павло Мацапура* значиться як злочинець. Тому, на думку О.Гнатюк, *Мацапура* означає неохайну і незграбну людину, отже, в авторській репрезентації цього героя вже закладено такий собі оксюморн [11, с. 132]. Саме такий ЛХА ми зустрічаємо і в романі «Перверзія». Тут «філософуючий кат *Павло Мацапура*, один із батьків середньовічної наркомафії, що був повішений за любов до людського тіла».

У романі «Московіада» Юрій Андрухович використовує «ефект розмивання» тотожності героїв. Паралель з атрофією героїв та їхньої мови очевидна. Якщо в «Рекреації» ЛХА говорили самі за себе, то в «Московіаді» автор наділяє головного героя незвичним ЛХА *Отто фон Ф.* Сам Юрій Андрухович тільки натякає: «*Отто Вільгельмович* за японським літочисленням ти, фон Ф., - самий що не є Щур». Усі спроби прочитати це ім'я приречені на поразку. Відчитується в ньому тільки чужоземне звучання та благородне походження, аж ніяк не співзвучне з діями його носія. Такий контраст характерний для постмодерної свідомості, мабуть, і є головним героєм твору [11, с. 131].

Оригінальність, нетрадиційність вибору мовних засобів для реалізації мотиваційної ознаки, їх висока мовна вартість забезпечують непересічну та художню вартість ЛХА в романі «Дванадцять обручів». «Свій» голос в романі належить безуспішному «літератору зі Львова» *Артуру Пені*, «який модерністськи дивиться на світ і культуру, є носієм плюралістичного світогляду. Він – письменник, мандрівник, лицар» [7, с. 89]. ЛХА *Пена* вказує на балакучість персонажа. Польське прізвище *Рера* та споріднені походять від апелятива *рера* – «губи», «балакун», «базікало» [35, с. 436]. ЛХА *Пані Незграба* – псевдонім *Роми Воронич*. Так її називають друзі за те, що їй все валиться з рук, вона незграбна.

Надзвичайно цікаві характеристичні ЛХА С.Жадана. В них – «духовне обличчя народу, його психічний склад, народний світогляд і світосприймання, гумор, народний дотеп, кмітливості і спостережливості» [34, с. 16]. Такі ЛХА починають «промовляти» в художньому творі. У таких категоріях антропонімів відбиті різні сторони і особливості побуту всіх соціальних верств і зокрема основи суспільства – соціальних низів. Ось цілий ряд ЛХА з «Anarchy in the UKR»: «це був *капітан Кобилко*» (напевно норовистий був як кобила, але суфікс –к- вказує на здібність); «Ми з товаришем *Геліконтером*» (асоціюється не тільки з назвою літаючого апарату, але й з шумом, швидким заведенням); «друзі нашого спільного знайомого *Німця*» (утворений від етноніма *німець*).

У романі «Депеш Мод» автор знайомить нас зі своїми друзями, імена або прізвища яких розкривають важливу характеристику. ЛХА *Вася Комуніст* вказує на ідейні переконання героя. ЛХА *Собака Павлов* виник, напевно, неспроста. Прізвище Павлов пов'язується з при-

звичем відомого лікаря, який робив досліди на собаках. Сам персонаж веде собаче життя. С.Жадан вміло наділяє героя манерами, поведками, рисами, які характерні для поведінки собаки. Пор.: «Собака втомлений і змучений – він п'є вже третій день», «Собака важко сковтує слину», «Собака переводить подих», «Собака сповзає на цементну долівку і починає відповідати в бік проходу», «Собаку знаходять на підлозі в кабінеті, з рота Собаки тече слина», «літо Собака проводить на дурці. Він швидко повніє і дичавіє, справжня тобі дика собака динго, в нього виростає густа чорна шевелюра...». Бабуся пестливо називає його *Віталіком*, а лікар – *Віталієм Львовичем*. Правда, дивне поєднання собаки з левом, що вказує на постмодерністську карнавальність. Заслуговує на увагу й ЛХА Саша Карбюратор. Сам автор характеризує його так: «Саша Карбюратор – мій гарний приятель, Саша закінчив курси водіїв, він пристрасно ставиться до техніки... Почав він, як неважко здогадатись, із карбюратора». Автор називає своїх знайомих «різними героями коміксів», «гарною, вічно голодною компанією».

Показовим щодо антропонімійного почерку М.Гримич є її роман «Егоїст», де ЛХА-прізвища, ЛХА-прізвиська характеризують найменованих персонажів за соціальним статусом, ставленням до роботи, а також за зовнішністю. Так, одна з героїнь роману Ганна Миколаївна - професор юридичного факультету, а за сумісництвом – адвокат-практик. Авторка добирає їй прізвисько, що вичерпно характеризує найменовану героїню за соціальною ознакою та вказує на прикметну ознаку її зовнішності – *Феміда у Шиньйоні*. Передбачливу, обережну Тамілу Сергіївну письменниця називає прізвищем *Калькулятор*. Пор.: «Калькулятор – це була її кликуха в університеті, так вона перемандрувала і до його фірми». Інший герой роману - Георгій Липинський іменується цілою низкою ЛХА-прізвищ, які також переконливо розкривають основну рису характеру денотата - *Джордж*, і *Адвокат у білих рукавичках*, і *Сам Пан Рафінований Джентльмен*, і *Сам Супергоїст*. Зауважимо, що останні ЛХА постали, очевидно, не без впливу Остапа Вишні, якому належить авторство оригінального характеристичного ЛХА *І.І.Сам* [див.: 9].

У романі «Ти чуєш, Марго?...» М.Гримич також намагається сповна використати характеристичні можливості ЛХА-прізвищ. Одного з головних героїв роману - *Гришу* підлеглі називають промовистим прізвищем *Шеф*, що вка-

зує на його соціальний статус, або ЛХА *Камікадзе*, який розкриває одну рису характеру денотата – наполегливість у досягненні мети. У романі «Магдалинка» ім'я, ім'я по батькові та прізвисько героїні також наділені потужним характеристичним потенціалом: у структурі імені по батькові *Войцеславівна* легко відчитується характерна фонетична риса польської мови – цекання, завдяки чому цей ЛХА натякає на національну належність найменованого персонажа - («Польська кров!»), а прізвисько *Пишка* вказує на прикметну рису зовнішності – повноту, а партійне прізвисько *Ейнштейн* – на розум.

Широка палітра характеристичних та оцінних можливостей притаманна ЛХА з роману «Варфоломієва ніч». Головний герой *Павло Іванович Печеніг* – політолог. Друзі звуть його фамільярними іменними варіантами *Паша*, *Пашок*, *Пашка* або прізвищами *Штірліц*, *Девід Коперфільд*, що покликані розкривати передбачливість та невразливість денотата (пор.: Штірліц – персонаж Ю.Семйонова - радянський розвідник; Девід Коперфільд – сучасний американський ілюзіоніст). Проте Марина Гримич наділяє характеристичними можливостями ще й ім'я, ім'я по батькові та прізвище персонажа: «*Павло* – апостол, пророк, учитель [пор.: 2, 63-64], *Іванович* – означає, що він – з народу. Він з народу, він з народом, він за народ. А *Печеніг!* Це значить – воїн, це значить – безстрашність, це значить – мужність. Ніякого пафосу, ніякої штучності. Здорове і чесне ім'я. Справжнє ім'я народного обранця».

У романі „Московіада” Ю.Андрухович творить цілу низку ЛХА, які служать колоритним мовностилістичним засобом, що не лише вичерпно характеризує персонажа-денотата, а й засвідчує абсурдність та авторське несприйняття «навколишньої» (радянської) дійсності. Використання зниженої лексики як джерельної бази ЛХА, як справедливо вважає низка дослідників, є прикметною рисою антропонімійного почерку українських постмодерністів. Напр.: поет *Ніколай Палкін* і «збірка його поезій «Расплела косу береза»; білоруський новеліст *Єрмолайчик*; основоположник якутської радянської літератури *Вася Мочалкін*; «велика співачка російська, мати наша і сестра, душа наша неосяжна, незрівняна наша і свята» *Марфа Сукіна*; «постовий мусор» *Голосраченко*; «комендант *Рамазанов Муртаза* чи, може, навіть зовсім навпаки – *Муртазаєв Рамазан*»; поет *Арнольд Горобець* («український південь, русскоязычное население») з псевдонімом *Юлій Цезар*;

Іван Новаковський на прізвисько *Новокаїн*, інша версія *Ваня Каїн* (літератор, видавець, наркоман, бомж), поет *Єжевiкiн*, «котрий заходить у чужі кімнати не постукавши, бо вважає себе господарем на всьому просторі від Карпат до Тихого океану» (етимологією прізвища денотата є ожина, яка, як відомо, розростаючись, проникає всюди). ЛХА *Костя Сероштанов*, *Шура Горохов*, *Олег Сексопатович*, *Паши Байструк* – поети з прізвищами, які вказують на ту чи іншу ознаку персонажа. Ось таке фантазмагоричне середовище «Московіади», при створенні якого основним мовним засобом виступає постмодерністська літературно-художня антропонімія.

У романі „Дванадцять обручів” поповнюється реєстр соціально значущих ЛХА Юрія Андруховича. Тут письменних творить ряд ЛХА-прізвищ міліціонерів, які не лише характеризують денотатів, а й виявляють авторське ставлення до найменованих персонажів. Пор.: майор *Вошивлюк*, *Паришивлюк*, *Зашиблюк*; «два менти, двоюрідні брати *Микуляк Іван та Дракуляк Штефан*». Слідчі та допитувачі взагалі не мають імен, автор наділяє їх ЛХА *Перший*, *Другий*, *Третій*. В романі «Рекреації» «тутешній міліціонер» пан *Махальський*. В таких ЛХА-прізвищах «жива народна традиція найменування, яка збереглася ще від давніх часів» [32, с. 188]. У С.Жадана ЛХА *Підзаборна Людмила Кузьмінішна* визначає рівень середовища, в якому перебуває автор. Прізвище *Підзаборна* вказує на персонажа без пристанища, на бомжа; ім'я *Людмила* – на те, що людям мила; і *Підзаборна*, і *Кузьмінішна* – оніми російського походження. ЛХА дядя *Роберт* цікавий іронічною оцінкою самого автора: «Яке дивне ім'я – *Роберт*. Схоже на назву якогось журналу для геїв» («Депеш Мод»).

Цілий ряд ЛХА представляє собою різні модифікації прізвищ реальних людей. Сучасні письменники широко використовують дійсні ЛХА, на структурі та онімічній семантиці яких позначилось мовне експериментаторство постмодерністів [10 с. 194]. Дійсна функція – здатність літературного оніма вказувати на реального прототипа персонажа. Такі оніми називають протонімами [25, с. 72]. У В.Кожелянка цілий ряд таких ЛХА з романів «Дефіляда» та «Конотоп»: *Владімір Ільч Оленін* – шаман *Чукотки* (В.Ленін); *Януарій Вишнікідзе* – голова трибуналу (Януар Вишенський); *Хрєннік Тіхонов* – талановитий гусяр (Тіхон Хрєнніков); *Олег Блошенко* – капітан футбольної команди (О.Блохін); *Олег Ольжич*

Кандиба – редактор (Олег Кандиба, Ольжич – псевдонім); *Іоан Лютий* – московський цар (Іван Грозний); *Іво Квасолєнко* – співак (Іво Бобул); *Вольф Жірінштейн* – чоловік з *Бердичева* (Володимир Вольфович Жириновський); *Олєсь Палиглина і його трилогія «Хоругвяне»* (Олєсь Гончар і трилогія «Прапороносці»); *Лєсь Побарабанський* – письменник-пофігіст (Лєсь Подєрв'янський). У Ю.Андруховича в романі «Тамєнниця» ЛХА *Блоха* – *Блохін*, *Євтух* – *Євтушенко*. Помітним зневажливим емоційним потенціалом наділяє В.Кожелянка ЛХА-протоніми, в яких легко відчитуються реальні іменування високих достойників незалежної України, Росії: президент України *Леонід Кожушенко* (Л.Кравчук), президент України *Леонід Шатченко* (Л.Кучма), президент дружньої держави *Єрмолай Борискін* (Борис Єльцин), спікер парламенту *Іван Теплий* (І.Плющ), парламентські кулачні бійці *Іоан Крілик* (Іван Заєць) та *Стефан Тучин* (Степан Хмара) («Дефіляда»). Але, на нашу думку, неперевершеним майстром в створенні таких ЛХА є Марія Матіос. В романі «Містер і Місіс Ю в країні укрів» авторка їдко, але справедливо характеризує епоху і людей. Пор.: *парфумерна принцеса*, *Джєйн Ейр Бонд 007*, *Шовкова Лєді й Орлеанська Діва* – *Уля Милашєнко* (Юля Тимошенко), *двічі профєсор*, *жєртва Станіславської курки-несучки*, *хрєщений батько Анни Ахметової*, *натхненник теорії загартування ваянок в апельсиновому соку* – *Мітєя Якунович* (Віктор Янукович), *Господар Країни*, *Керманіч Країни* – *Мітєя УА* (Віктор Ющенко), *екс-Папа у квадраті* – *Леонід Другий Кудла* (Леонід Кучма), *довірена особа Зубкіса*, *розробник ручного виду транспорту власного імені* – *Леонід Кравчук* (Леонід Кравчук), *порохобезпечний координатор програми «уряд-2»*, *людина-пароход*, *шоколадний Заєць* – *Петрусь* – *чорний вус Безпильний* (Петро Порошенко), *прихильник яблук із нашої батьківщини Мішаня Плотський* (Михайло Бродський), *вірний Санчо Панса Орлеанської Діви*, *пастор всіх заблудлих* – *Сашко Буй-Тур* – *Чинов* (О.Турчинов), *знавець диктофонів*, *магнітофонів*, *єдиновірний єдино вірної дороги до світлого Соціального Інтернату* – *Олександр Холод* (О.Мороз), *мозолемасажист Олександера Холода*, *контролер темних справ і конкретних хлопчиків* – *Юрась Куценко* (Ю.Луценко), *дирєгент співу «Євро-сліпота – 2005»*, *просто завжди готовий і завжди третій* – *Микола Юленко* (М.Томенко), *власник людей, коней, лісів і біцєнсів*, *free boy Нєстор*

Махно (Н.Шуфрич), дезінфікатор двічі професора, сирітка і похирювач слави батьків – Тигран Синьобіловіл (Тарас Чорновіл), цербер транзитних серверів, підрахуй живих, мертвих і ненароджених – Серж Кідалов (Сергій Ківалов), мати Тереза ув'язнених і ескулапіха здоровя конкурентів – Раїса Муромцева (Р.Богатирьова), прихильниця металобраслетів, єдина прометее-жінка – Тама Підшкуратова (Т.Прошкуратова), сам Бого-Царь Плутич (В.Путін).

Складнішу структуру онімійної семантики має низка ЛХА у романі Ю.Андруховича «Диявол ховається в сирі». Автор називає своїх героїв криптонімами на зразок: *поет К., доктор Ц., зубний лікар Щ., старий пан М.Я., проводирі Ю. і С., Йо-Йо* (від Йосип Йосипович). Зустрічаються подібні ЛХА і в романі «Таємниця»: *польська ідіотка ОК, ми з АБо та його тодішньою КаБо*.

Ю.Андрухович іноді творить сюрреалстичні ЛХА шляхом онімізації апеллативів. Напр.: *«Ніщо собі не жартувало. Ніщо досягло своєї*

мети...» («Диявол ховається в сирі»), «Містом ходили чутки про неофіційного художника на прізвисько Сюр, який начебто заробляв собі на життя власне працею в морзі» («Диявол ховається в сирі» та «Таємниця»). Л.Дереш в романі «Трохи п'ятьми або на краю світу» також створює такі ЛХА. Пор.: *«Воно вже близько. Воно вже тут»* або ЛХА *Той, Хто Прихований Від Себе* («Він є тим, що я приховую в самому собі. Щось скрите...якась таємниця»).

Підсумовуючи зазначимо, що ЛХА сучасних майстрів слова – могутній виразовий, характеристичний засіб. Вони забарвлюють, увиразнюють текст, вони тісно пов'язані з історією народу, відіграють в житті суспільства важливу роль, породжені національною культурою [31, с. 266]. Письменники вміло добирають імена персонажам, уже наперед знаючи їх характер та особливості, їх роль у розвитку сюжету [25, с. 69]. У доборі найменш вони так чи інакше, свідомо чи несвідомо допасовують їх до створених образів, домагаються гармонії образу та його імені.

Література

1. Андрухович Ю. Дванадцять обручів: роман. Видання третє. – К.: Критика, 2005. – 276 с.
2. Андрухович Ю. Диявол ховається в сирі. Вибрані спроби 1999-2005 років. – К.: Критика, 2006. – 320 с.
3. Андрухович Ю. Московіада // Андрухович Ю. Рекреації: романи. – К.: Час, 1997. – С.
4. Андрухович Ю. Перверзія: роман. – Львів: ВНТЛ – Класика, 2004. – 304 с.
5. Андрухович Ю. Рекреації. – Львів: ЛА «Піраміда», 2005. – 144 с.
6. Андрухович Ю. Таємниця. Замість роману. – Харків: Фоліо, 2007. – 478 с.
7. Бедзир Н. Транскультурність как стратегия постмодернизма в украинской и польской прозе: Ю.Андрухович и А.Стасюк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Вип. 12. – Ужгород, 2005. – С. 86-90.
8. Белей Л. Літературно-художні імена символи // Культура слова.- Вип. 46-47.-К.: Наук.думка, 1996.- С.63-67.
9. Белей Л. Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії. – Ужгород, 2002. – 176 с.
10. Белей Л. Основні тенденції розвитку новітньої української літературно-художньої антропонімії // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства (Збірник наукових праць). – Випуск 8: Збірник пам'яті професора Василя Добоша. – Ужгород, 2005. – С. 189-194.
11. Гнатюк О. Авантюрний роман і повалення ідо-
- лів // Андрухович Ю. Рекреації. – Львів: ЛА «Піраміда», 2005. – С. 130-140.
12. Григорьев В.П. Собственные имена и связанные с ними апеллативы в словотворчестве Хлебникова // Ономастика и грамматика / Отв. ред. Л.П. Калакуцкая. – М.: Наука, 1981. – С. 196-222.
13. Гримич М. Варфоломієва ніч: Роман. – Львів: Кальварія, 2002. – 160 с.
14. Гримич М. Егоїст: Роман. – Львів: Кальварія, 2003. – 228 с.
15. Гримич М. Магдалинка: Роман. – Львів: Кальварія, 2003. – 148 с.
16. Гримич М. Мак червоний в росі...: Роман. – К.: Дуліби, 2005. – 192 с.
17. Гримич М. Ти чуєш Марго?...: Роман. – Львів: Аверс, 2000. – 216 с.
18. Дереш Л. Архе. Монолог, який усе ще триває. Роман. – Львів: Кальварія, 2005. – 276 с.
19. Дереш Л. Поклоніння ящірці. Роман. – Львів: Кальварія, 2004. – 176 с.
20. Дереш Л. Трохи п'ятьми, або На краю світу. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2007. – 288 с.
21. Жадан С. Anarchy in the UKR. – Харків: Фоліо, 2005. – 223 с.
22. Жадан С. Біг Мак. – К.: Критика, 2006. – 232 с.
23. Жадан С. Гімн демократичної молоді. – Харків: Фоліо, 2006. – 223 с.
24. Жадан С. Деш Мод / Післямова П.А.Загребельного. – Харків: Фоліо, 2004. – 229 с.
25. Карпенко О.Ю. Про літературну ономастику та

- її функціональне навантаження // Записки з ономастики. Випуск 4: Збірка наукових праць / Відп. ред. Ю.О. Карпенко. – Одеса: Астропринт, 2000. – С. 68-74.
26. Кожевникова Н.А. Заметки о собственных именах в прозе Андрея Белого // Ономастика и грамматика / Отв. ред. Л.П. Калакуцкая. – М.: Наука, 1981. – С. 222-259.
27. Кожелянко В. Дефіляда. Роман, новели. – Львів: Кальварія, 2001. – 196 с.
28. Кожелянко В. Конотоп. Роман, новели. – Львів: Кальварія, 2001. – 176 с.
29. Кожелянко В. Ljeustradamus: роман. – К.: Факт, 2000. – 128 с.
30. Матіос М. Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів. Mr. & Ms. U-Ko in country UA. – Львів: ЛА «Піраміда», 2006. – 136 с.
31. Рувьова Н. Місце прізвищ у лексичному складі мови // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства (Збірник наукових праць). – Випуск 8: Збірник пам'яті професора Василя Добоша. – Ужгород, 2005. – С. 266-279.
32. Теория и методика ономастических исследований / Отв. ред. А.П. Неподкупный. – М.: Наука, 1986. – 256 с.
33. Унбегаун Б. О. Русские фамилии: Пер. с англ. / Общ. ред. Б.А. Успенского. – М.: Прогресс, 1989. – 443 с.
34. Худаш М.Л. З історії української антропонімії. – К.: Наукова думка, 1977. – 236 с.
35. Чучка П. Прізвища закарпатських українців: Історико-етимологічний словник. – Львів: Світ, 2005. – 704+XLVIII с.

Anastasiya Vegesh

DEFINING POTENTIAL OF THE CHARACTER NAMES OF MODERN UKRAINIAN PROSE

The article considers a defining potential of the proper names of the literary heroes in the arsenal of the linguistic means of the literary texts of Y. Andrukhovych, V. Kozheliianko, M. Hrymch, S. Zhadan, L. Deresh, M. Matios, who create on the grounds of postmodern aesthetics.